

המצוות, ובא רש"י **לתת דוגמא** כיצד אפשר לתת רמז יפה שיזכיר לי במצוות ציצית את כל המצוות. ואם תאמר ציצית הוא בלא יוד, יאמר לך תחשוב בשיטת אם למקרא (הרא"ם ועיין סנהדרין ד'), ואם תאמר אין מספר החוטים והקשרים מהתורה, יאמר לך, אעפ"כ, כיון שכך המנהג, הרי מן השמים כיוונו לכך (עיין "מחשבות חרוץ" לר' צדוק בשם האורים ותומים בתקפו כהן, ושם בעמוד נ"ז כתב: ונראה לי דסימנא מלתא הוא מה שנזדמן לבעלי הטור וש"ע לכתוב מצות ס"ת בסימן ר"ע וכבר העיר באורים ותומים דמאחר ונתקבל בכל ישראל ודאי ברוח הקודש נכתב ונוכל לרמוז בהם כבכל תושבע"פ, עכ"ל. וכן כתב השל"ה לגבי סימנים שיש בש"ס). ובזה תורצו הקושיות של הרמב"ן שם על רש"י. ומה שתירץ הרמב"ן שתכלת דומה לים וכו' מדרש זה (מנחות מג:). מדבר על זכרון השכינה ולא על כל מצוות ה'. ועוד קשה על הרמב"ן דאם דורש טעמא דקרא, אם כן למה אסור קלא דאילן שהוא דומה לגמרי לתכלת דחלזון. [וראה במדרש במנחות (מג:), ובירושלמי ברכות פ"א ה"ב: "כל המקיים מצוות ציצית כאילו מקבל פני שכינה, מגיד שהתכלת דומה לים והים לרקיע והרקיע לכסא הכבוד", לומר, שהתכלת הוא סימן להיזכר בשכינה, ומאז שנסתלקה השכינה נסתלק גם התכלת, ונראה לענ"ד דגם החילזון שהיה מגיע לחוף אחת לשבעים שנה הפסיק לבא (ודו"ק). וכשתחזור שכינתו לציון, יחזרו בלהקותיהם כל החלזונות, להבדיל כעין מכת הצפרדע במצרים, שפתאום באו בכמויות בלתי נדלות. ואז דייקא נזכה לתכלת. וי"א שכבר נתגלה, כדעת הרבי מרוז'ין ועוד שיטות בימינו. ועל זה נאמר: "בשישי קולות... במוצאי שביעית בן דויד בא". ופירש רש"י (סנהדרין צז). קולות שבא משיח, והיינו קולות שחזרה השכינה וחזר התכלת וחזרו החלזונות. ואם נתבונן בפסוקים נראה רמז לענין, בתחילה אומר: "ועשו להם ציצית על כנפיהם לדורותם" ורק אח"כ מוסיף "ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת והיה לכם לציצית וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה'", ולכאורה המילה "לדורותם" צריכה להיות אחרי התכלת, אלא רומז שתבא תקופה שלא יהיה תכלת, ולכן אין ציווי עליו "לדורותם", ומובן גם שזכירת כל המצוות דווקא ברמז עם התכלת כתוב - לרמז שכשתבא גאולה ויחזרו כל המצוות, אז יזכר לנו כל המצוות. ודוק].

והנה - בתורה תמימה מצאתי דאמר כדברינו, וז"ל: "ויש לפרש כלל הענין ממצוות ציצית, שעיקר תכליתה לזכור ע"י ראייתה את חובות האדם למקום, על-פי מה שכתוב בספרי המדות, כי ראוי לאדם לעשות לו סימן שדרוש ומוכרח לו לעשות, ואל יסמוך על כח הזכרון לבדך, וזה חובה, בין במילי דשמיא ובין במילי דעלמא... וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' - מכאן ששקולה מצוה זו כנגד כל המצוות, על דרך אסמכתא דריש כן, דציצית בגימטריא ת"ר וחמישה קשרים ושמונה חוטים הם יחד תרי"ג ולכן מביא זכרון זה לזכירת כל המצוות ועל ידי זכירתו מביא אותו לידי מעשה, וזהו שאומר למעלה: ראה מביאה לידי זכירה וזכירה לידי עשיה".

ועתה יש להבין, לפי הנ"ל, את המשך הפסוק: "וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אותם ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם". דמה קשור "לא תתורו" לענין הקודם, וכאילו אמר, אם תזכרו כל המצוות אז עי"ז דייקא לא תתורו, ואם לא תזכרו המצוות אזי ממילא תתורו? והנה בירושלמי ברכות (פ"א ה"ה) איתא: "אחרי לבבכם ואחרי עיניכם", אמר רבי לוי ליבא ועינא תרי סרסורי דעבירה, דכתיב (משלי כ"ג) "תנה בני לבך לי ועיניך דרכי תצורנה", אמר הקב"ה - אי יחבת לי לבך ועיניך אנה ידע דאת לי. עכ"ל. ומדרש ספרי אומר: "מגיד שהעינים הולכים אחר